

โรคไข้เอนเทอริก (Enteric fever)

การรายงานโรคไข้เอนเทอริก ประกอบด้วย 3 รหัสโรค คือ ไข้เอนเทอริกที่ไม่ทราบสาเหตุ (รหัส 07) เป็นการรายงานผู้ป่วยตั้งแต่กรณีสงสัย (Suspected cases) จนถึงกรณีเข้าข่าย (Probable cases) ส่วนรหัสโรคไข้ทัยฟอยด์ (รหัส 08) และพาราทัยฟอยด์ (รหัส 09) กำหนดให้รายงานเฉพาะผู้ป่วยที่มีผลตรวจทางห้องปฏิบัติการที่จำเพาะยืนยันเท่านั้น

โรคไข้เอนเทอริก มีการระบาดของโรคเมื่อแบ่งตามภูมิภาคจากข้อมูลตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 - 2557 (ค.ศ. 2010 - 2014) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 - 2555 (ค.ศ. 2010 - 2012) ภาคเหนือ มีอัตราป่วยสูงสุด แต่ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556 - 2557 (ค.ศ. 2013 - 2014) ภาคใต้มีอัตราป่วยสูงสุดในขณะที่ภาคอื่น ๆ มีการระบาดของโรคลดลงอย่างชัดเจน

โรคไข้เอนเทอริก (Enteric fever) เกิดจากการติดเชื้อซัลโมเนลล่า ในคน ทำให้เกิดโรคได้ 2 แบบ คือ 1) *Enteric fever (Typhoid and Paratyphoid fever)* ได้แก่ ไข้ทัยฟอยด์ หรือ ไข้รากสาดน้อย (Typhoid fever) เกิดจากเชื้อ *Salmonella typhi* และไข้พาราทัยฟอยด์ หรือ ไข้รากสาดเทียม (*Paratyphoid fever*) เกิดจากเชื้อ 3 serotypes ได้แก่ *Salmonella paratyphi A*, *Salmonella paratyphi B (S. schottmulleri)*, *Salmonella paratyphi C (S. hirschfeldii)* 2) *Salmonellosis (Non-Typhoidal Salmonella)* เกิดจากเชื้อ *Salmonella serovar* ที่นอกเหนือจาก *Salmonella typhi Salmonella paratyphi A Salmonella paratyphi B* และ *Salmonella paratyphi C* ที่มีจำนวนมากกว่า 2,400 serovars หรือที่เรียกว่ากลุ่ม *Non-Typhoidal Salmonella (NTI)*⁽¹⁾

ในปี พ.ศ. 2557 (ค.ศ. 2014) สำนักระบาดวิทยา ได้รับรายงานผู้ป่วยโรคไข้เอนเทอริก 2,399 ราย อัตราป่วย 3.69 ต่อ ประชากรแสนคน มีรายงานผู้เสียชีวิต 1 ราย จำแนกเป็นไข้ทัยฟอยด์ 1,969 ราย ร้อยละ 82.07 พาราทัยฟอยด์ 295 ราย (12.3%) และไข้เอนเทอริกไม่ทราบสาเหตุ 135 ราย (5.63%) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 (ค.ศ. 2005) จนถึงปัจจุบัน อัตราป่วยของกลุ่มโรคเอนเทอริกมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง (รูปที่ 1)

ผู้ป่วยเพศชายมากกว่าเพศหญิงเล็กน้อย อัตราส่วนเพศหญิงต่อเพศชายเท่ากับ 1 : 1.1 (เพศชาย 1,226 ราย เพศหญิง 1,173 ราย) กลุ่มอายุ 0 - 4 ปี อัตราป่วยสูงสุด 5.31 ต่อประชากรแสนคน รองลงมา 5 - 9 ปี (4.55), 10 - 14 ปี (3.96), 35 - 44 ปี (3.83) (รูปที่ 2) สัดส่วนอาชีพที่พบสูงสุด คือ เกษตรกรรม ร้อยละ 28.01 รองลงมา คือ นักเรียน (19.55%) ในความปกครอง (18.88%) และรับจ้าง (16.26%) สัดส่วนสัญชาติที่พบสูงสุดคือ สัญชาติไทย ร้อยละ 97.75 รองลงมา คือ อื่น ๆ (1.46) พม่า (0.58) และกัมพูชา (0.13)

การกระจายของผู้ป่วยในแต่ละเดือนย้อนหลัง 5 ปี มีลักษณะคล้ายคลึงกัน คือ โรคไข้เอนเทอริกมีการระบาดตามฤดูกาล พบผู้ป่วยสูงในช่วงฤดูฝน ตั้งแต่เดือนมิถุนายน - กันยายน จากนั้นจำนวนผู้ป่วยจะลดต่ำลงในช่วงปลายปี (ตุลาคม - ธันวาคม) และเพิ่มสูงขึ้นตอนต้นปี (มกราคม - กุมภาพันธ์) (รูปที่ 3)

ผู้ป่วยอยู่ในเขตองค์การบริหารตำบล 1,540 ราย ร้อยละ 64.19 ในเขตเทศบาล 859 ราย (35.81) รายงานจากโรงพยาบาลชุมชนมากที่สุด ร้อยละ 75.78 รองลงมา คือ โรงพยาบาลศูนย์/โรงพยาบาลทั่วไป (11.67%) คลินิก/ร.พ.เอกชน (8.8%) สถานือนามัย (3.71%) ผู้ป่วยเข้ารับการรักษาเป็นผู้ป่วยนอก ร้อยละ 81.53 และผู้ป่วยใน (18.47%)

ภาคใต้มีอัตราป่วยสูงสุด 15.08 ต่อประชากรแสนคน รองลงมา คือ ภาคเหนือ (4.14) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (1.21) และภาคกลาง (1.19) เมื่อเปรียบเทียบอัตราป่วยรายภาคในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2553 - 2557 : ค.ศ. 2010 - 2014) พบว่า ภาคเหนือและภาคกลางมีอัตราป่วยลดลงอย่างต่อเนื่อง แต่ภาคอื่น ๆ ไม่แน่นอน (รูปที่ 4) จังหวัดที่มีอัตราป่วยสูงสุด 10 อันดับ คือ นครราชสีมา 121.61 ต่อประชากรแสนคน แม่ฮ่องสอน (31.53) พัทลุง (16.56) สตูล (11.25) เชียงใหม่ (9.86) นครศรีธรรมราช (9.58) ปัตตานี (7.77) น่าน (7.32) จันทบุรี (7.04) และยะลา (6.88) (รูปที่ 5)

ไข้เอนเทอริก เป็นกลุ่มโรคที่มีสาเหตุจากการรับประทานอาหารที่ปรุงไม่สุก ปรุงดิบ ๆ หรือดิบ ๆ สุก ๆ หรือสุกไม่เพียงพอ หรือดื่มน้ำที่มีเชื้อโรคปนเปื้อน การสุขาภิบาลไม่ดี ดังนั้นถ้ามีการปรับพฤติกรรมในการรับประทานอาหารที่สะอาด ปรุงสุกหรือมีการอุ่นอาหารก่อนรับประทานก็สามารถป้องกันการเจ็บป่วยหรือการระบาดของโรคได้⁽¹⁾ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับอนามัยส่วนบุคคล ควรทำให้เป็นกิจวัตรประจำวัน อาทิ การซักรับประทานอาหารที่ถูกต้อง ล้างมือก่อนรับประทานอาหาร และหลังเข้าห้องน้ำทุกครั้ง เมื่อมีอาการป่วย เช่น มีไข้ ร่วมกับมีอาการทางระบบทางเดินอาหาร โดยเฉพาะท้องเสีย ต้องหยุดปรุงอาหารให้ตนเองและให้ผู้อื่น และรีบไปพบแพทย์ทันที

เอกสารอ้างอิง

1. ธนรัักษ์ ผลพิพัฒน์ และคณะ. (บรรณาธิการ). (2557). ระบบเฝ้าระวัง 5 กลุ่มโรค 5 มิติ. กรุงเทพมหานคร : ซีซี

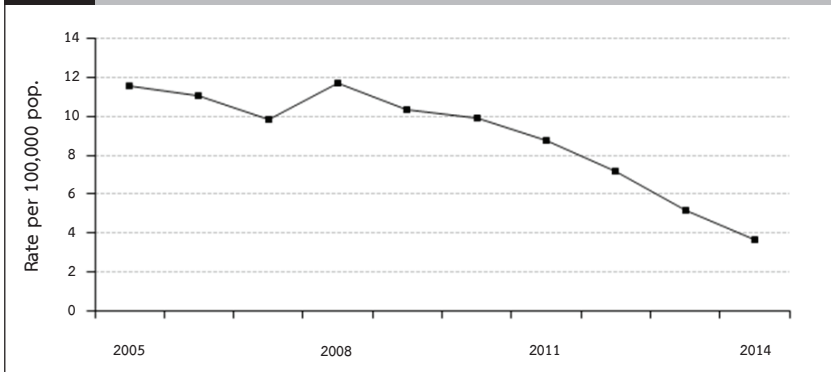
ผู้เรียบเรียง

ปณิดา คุ่มผล

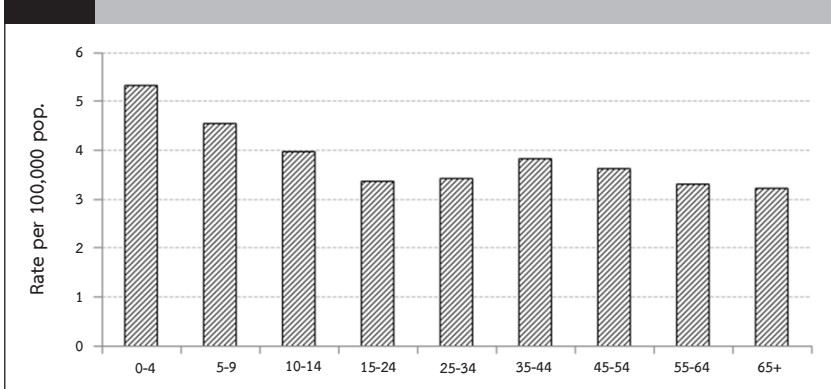
บรรณาธิการ

นพ.รัฐติพงษ์ ยิ่งยง, นายวันชัย อาจเขียน

Fig.1 Reported cases of Enteric fever (07,08,09) per 100,000 population by year, Thailand, 2005 - 2014

Fig.2 Reported Cases of Enteric fever total by Age-group, Thailand, 2014

Fig.3 Reported Cases of Enteric fever (07,08,09) by Month, Thailand, 2010 - 2014

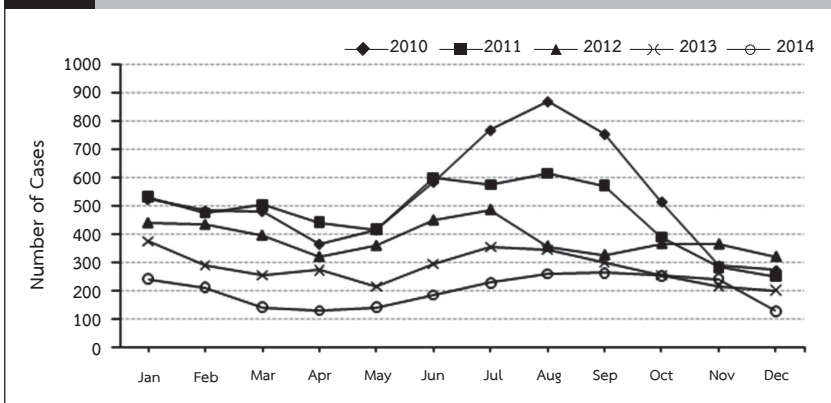

Fig.4

Reported Cases of Enteric fever (07,08,09) per 100,000 Population by Region, Thailand, 2010 - 2014

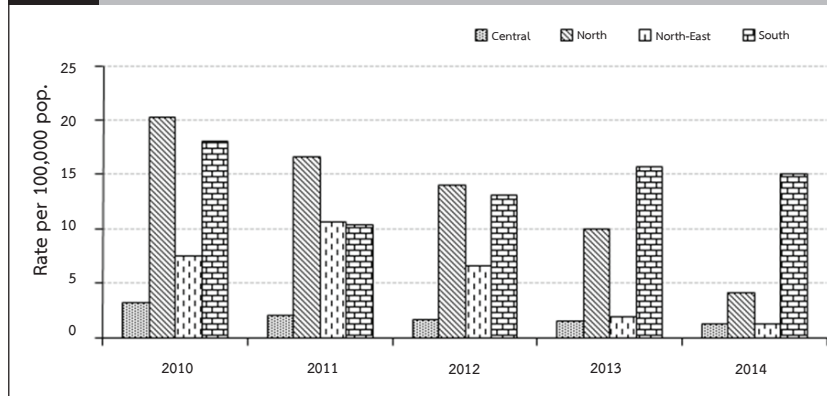

Fig.5

Reported Cases of Enteric fever per 100,000 Population by Province, Thailand, 2014

